

3. Molz J., Paris C. The Social Affordances of Flashpacking: Exploring the Mobility Nexus of Travel and Communication. *Mobilities*. 2015. Vol. 10, № 2. P. 173–192. DOI: 10.1080/17450101.2013.848605

4. Judd D. Commentary: Tracing the Commodity Chain of Global Tourism. *Tourism Geographies*. 2006. Vol. 8, № 4. P. 323–336, DOI: 10.1080/14616680600921932

5. Gössling S., Cohen S., Hibbert J. Tourism as connectedness. *Current Issues in Tourism*. 2018. Vol. 21, № 14. P. 1586–1600, DOI: 10.1080/13683500.2016.1157142

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-54>

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Урмасва Л. Г.

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри економіки і міжнародних економічних відносин

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Торгівля є провідною та найбільш прибутковою галуззю економіки більшості країн світу, адже зосереджує велику кількість господарюючих суб'єктів та найманих працівників. В свою чергу, участь країни у зовнішній торгівлі відображає її статус у міжнародних економічних відносинах, рівень розвитку та застосування інформаційно-комунікаційних технологій у торгівельній діяльності, загальний стан національної економіки.

Значний вплив на здійснення Україною зовнішньої торгівлі мало введення 24 лютого 2022 року воєнного стану. Окрім іншого, доцільним є зазначити, що положення Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» не містять жодних прямих тверджень щодо зміни порядку здійснення державою експорту чи імпорту, а також встановлення заборон на економічну взаємодію (торгівлю) із державою-агресором [4]. При цьому, зовнішньоторговельний оборот України, майже за два роки активних бойових дій на території країни, зазнав значних змін, зокрема через окупацію та масовані ракетно-артилерійські обстріли, а також через надто потужний військовий потенціал у держави-агресора.

За офіційними даними Міністерства економіки України, у березні 2023 року експорт українських товарів скоротився вдвічі, імпорт – більш, ніж втричі. Особливо постраждав вивіз металів та сільськогосподарської продукції, в той же час обсяг експорту низки товарів з глибокою переробкою практично не змінився порівняно з довосним часом [3]. Відбулися географічні зміни і у переліку основних торгових партнерів України. Так, лідерами з експорту українських товарів стали Польща, Китай та Румунія, коли, в свою чергу, Україна закупила найбільшу кількість продукції у Китаю, Польщі та Туреччини.

За інформацією Національного інституту стратегічних досліджень, впливовим наслідком збройної агресії щодо України стало зростання загрози глобальної продовольчої кризи та збільшення світових цін (на 23,3%) на зернові порівняно з першим півріччям 2021 р., а половина (52,2%) товарообігу України припадає на країни ЄС, що суттєво посилює їх значення для зовнішньої торгівлі України [1].

Аналіз звіту Державної митної служби України дає можливість вказати, що товарообіг України за січень – серпень 2023 року (у річному вимірі) зріс на 3%, до \$65,6 млрд., проте таке зростання відбулося завдяки імпорту, обсяги якого збільшилися на 19% – до \$41,1 млрд., а експорт скоротився на 15% – до \$24,5 млрд. [2]. Причиною таких показників є досі існуючі проблеми з логістикою через блокування вітчизняних морських портів та обмежену пропускну здатність сухопутних шляхів. Здійснена спроба відновлення логістики під час дії «зернової угоди» принесла відповідні результати, проте після припинення її дії, перебої з здійсненням зовнішньої торгівлі знову розпочалися.

Ще одною проблемою у здійснення Україною зовнішньої торгівлі є різке зниження цін на сільськогосподарську продукцію у всьому світі, індекс продовольчих цін ФАО у серпні становив 121,4 пункту, що стало найменшим його значенням з 2020 року [4].

Негативний вплив на зовнішню торгівлю України в умовах воєнного стану має відсутність можливості залучення іноземних підприємців до господарської діяльності в Україні через безпекові питання.

Важливо зазначити, що розвиток та ефективне функціонування зовнішньої торгівлі України можливі лише при належно налагоджених міжнародних економічно-торговельних відносинах. Війна залишається основним фактором, що гальмує зовнішню торгівлю.

Можливим є виокремлення способів вирішення проблем, що виникли у вказаній сфері зовнішньоекономічної діяльності країни.

Так, важливим внеском у відновлення зовнішньої торгівлі є міжнародна фінансова допомога та «комфортне» кредитування. Не менш важливим в цьому контексті є удосконалення механізму подальшого фінансування та кредитування виробництв, які здійснюють експорт. Першими кроками для

цього стали рішення, прийняті Європейським Союзом та іншими торговельними партнерами України щодо лібералізації доступу українських товарів, а також спрощення порядку транспортування товарів українського виробництва до країн Європи.

Важливим кроком для налагодження зовнішньої торгівлі є побудова та розвиток транспортної інфраструктури у європейському напрямку, зважаючи при цьому на сировинні райони України, зокрема Південь та Центр.

Особливої актуальності набуває необхідність перегляду наявної системи національних пріоритетів у міжнародній торгівлі та їх практична імплементація засобами державного регулювання.

Як висновок, за умови ефективного поєднання всіх можливих способів вирішення проблем зовнішньої торгівлі України, доцільним є прогнозування покращення статусу держави у міжнародних економічних відносинах.

Література:

1. Вплив війни на зовнішню торгівлю України (за підсумками першого півріччя 2022 р.): офіційний веб-сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/vplyv-viyny-na-zovnishnyu-torhivlyu-ukrayiny-zapidsumkamuy>. (дата звернення: 07.12.2023 р.).

2. Звіт Держмитслужби України за I півріччя 2023 р: офіційний веб-сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>. (дата звернення: 08.12.2023 р.).

3. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=81cbbe03-405e-42f7-bb35-37249aee966d&title=CHerezAgresiiuRosiiUkrainskiiEksportZnizivsiaVdvihi-AImportVtrichi>. (дата звернення: 07.12.2023 р.).

4. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2>. (дата звернення: 08.12.2023 р.).